

Mette Frederiksens tale ved Grundlovsmødet i Terndrup 2014

Lige nu må man sige, at tingene går stærkt i dansk politik. Og der er jo rigeligt af drama til at fylde en hel tale ud. Men det er ikke det, jeg vil tale om i dag. I dag må vi løfte os lidt over dagligdagens trakasserier. Grundlovsdag er dagen, hvor vi fejrer vores demokrati. Og det er der al god grund til at gøre.

Jeg tror fuldt og helt på frihed for mennesker. Og frihed til mennesker. Det er derfor, jeg er demokrat. Og det er derfor, jeg synes, der er grund til at fejre vores Grundlov og vores folkestyre.

Et stærkt demokrati kræver, at vores fælles institutioner fungerer. At de grundlæggende rettigheder efterleves. Og at Grundlovens ord står til troende i enhver sammenhæng. Men det er ikke nok. Et moderne demokrati kræver mere end vores vigtigste lov.

Lighed, tillid og medborgerskab er nødvendige ingredienser i et moderne og fremtidssikret dansk demokrati. Lad mig knytte nogle ord til det jeg mener, er de bærende værdier. Lighed fordi at store forskelle mellem mennesker forhindrer et samfund i at hænge sammen.

Hvis der er store forskelle i vores levevilkår, vil vi flytte os fra hinanden. Og sammenhængskraften bliver mindre. Et samfund, hvor vi ikke kender hinanden, vil også være et mere utrygt samfund.

I dag mener jeg, den vigtigste indsats for et mere lige samfund handler om at skabe reelt lige muligheder for alle børn og unge.

Desværre møder mennesker livet med meget forskellige forudsætninger. Stadig er det sådan, at vores baggrund og opvækst bestemmer meget for vores videre liv. En af velfærdssamfundets vigtigste opgaver er derfor at skabe reelt lige muligheder. Vores vision er klar. Det må hverken være køn, etnicitet eller den sociale baggrund, der bestemmer livsbanen.

Vi må insistere på, at ethvert menneske skal have mulighed for at udvikle sit eget unikke potentiale.

Tillid fordi det er så afgørende, at vi tror på hinanden. Både helt konkret i forhold til myndigheder, love og regler og i forhold til vi politikere. Og bredere i vores omgang med hinanden som medborgere. Tillid er en mangelvare i stort set resten af verden. I Danmark er den stadig grundlæggende høj. Men vi skal passe godt på den.

Vores institutioner skal være gennemsigtige, vi må aldrig acceptere korrupsion – og os der har det store privilegium at være folkevalgte skal kæmpe mere for at genvinde tilliden. For uden den er vi ikke meget.

Tillid skaber vi ikke med formelle spilleregler. Tillid er noget kun mennesker kan skabe, vedligeholde og gøre sig fortjent til.

Tak til alle jer, der er hverdagens tillids-magere. Falck-redderen, der skaber plads til den unge lømmel. Den unge, der besøger vores ældre. De ældre, der læser lektier med børnene. Alle dem, der gør lidt mere end, hvad vi kan forvente.

Det danske fællesskab står oven på skuldrene af mennesker, som hver dag ikke alene passer deres arbejde, men som samtidig yder en ekstraordinær indsats for os alle sammen. Det er her Danmark skabes.

Medborgerskab fordi verden er blevet så svær en størrelse. Måske har du det ligesom mig engang imellem. Vi bliver præsenteret for så mange nyheder i løbet af en dag, at det ved aftentid kan være svært at huske, hvad der ifølge medierne var det vigtigste, da du vågnede i morges. Vores samfund ændrer sig med en hast, vi vist aldrig har oplevet før. Kravene til os alle sammen stiger hele tiden.

Det gælder ikke mindst i arbejdslivet. Engang var det almindeligt at være på samme arbejdsplads et helt liv. Sådan er det ikke mere. Kompetencer og færdigheder efterspørges. Uanset om du er ufaglært eller akademiker.

Det siges, at viden er magt. Det har nok aldrig været mere rigtigt. Derfor skal viden deles. Ellers kobles store dele af befolkningen af samfundsudviklingen. Det er ikke demokratisk.

Vores mål er, at stadig flere unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i stedet for at være på kontanthjælp. Og samtidig skal flere ufaglærte have mulighed for at blive faglærte.

Beskæftigelsen stiger og arbejdsløsheden falder. Der bliver snart mangel på faglært arbejdskraft. Vi ønsker at give vores arbejdsløse muligheden for at blive dygtigere.

Jeg talte forleden med en ældre mand, der fortalte mig en historie. Den rørte mig dybt. Han fortalte mig om hans dyrekøbte erfaringer med et af tabuerne i vores samfund; voksne der har svært ved at læse og skrive. Tusindvis af danskere har det svært med både dansk og matematik. Det fastholder mennesker i arbejdsløshed, og er for mange en kæmpe barriere for et godt hverdagsliv.

Den mand jeg talte med, fortalte at det først er nu som pensionist, han har fået styr på ordblindheden. Hele hans liv har han siddet i kantinen og ladet som om han kunne læse avisen – ligesom kollegaerne.

At læse er en demokratisk gevinst og forudsætning, som ikke alle er forundt. Tænk ikke at kunne læse underteksterne, indkaldelsen til lægen eller godnathistorien for børn eller børnebørn. Vil vi demokratiet, må vi også deles om de grundlæggende kundskaber.

I dag holder vi fest for vores demokrati og grundlov. Vi understreger vores stolthed over vores ytringsfrihed, vores forsamlingsfrihed og den personlige frihed. Den fest er vigtig og den kan vi alle samles om. Men som sagt er dagen i dag også en lejlighed til at dvæle ved alt det, der gør det danske demokrati levende og som ikke kan reduceres til 89 paragraffer i vores vigtigste lov. Tillid, lighed og medborgerskab.

Siden den økonomiske krise skyllede ind over Danmark i efteråret 2008 har vi haft lejlighed til at spørge os selv: Har vi indrettet os på den klogeste måde? Kan vores samfundsmodel stå distancen, når stormen for alvor raser? Svaret er ja. Vores fælles samfundsmodel bestod testen. Danmark er stærkt. På grund af velfærdssamfundet – ikke på trods af det.

Vores samfund er ikke kommet af sig selv. Det er kun blevet muligt i kraft af de

beslutninger, vi har truffet. Og sådan vil det også være fremadrettet. For det er de beslutninger, vi træffer i fællesskab, der former vores samfund. Derfor er det ikke ligegyldigt, om vi vælger den ene eller den anden vej.

Vores samfundskontrakt bygger på en fælles overenskomst mellem alle danskere. På et værdisæt bestående af, hvad jeg vil tillade mig at kalde ordentlighed, ansvarlighed og social retfærdighed.

Ordentlighed er fundamentalt for os i Danmark, og indebærer, at hver enkelt må yde sit bedste. Vores samfundsmodel risikerer at falde fra hinanden, hvis vi ikke alle sammen gør os umage og udnytter vores potentiale. Men det er derimod ikke ordentligt, når samfundet systematisk sætter sine egne borgere på sidelinjen. Inden regeringen trådte til satte vi f.eks. som samfund 30.000 kontanthjælpsmodtagere permanent udenfor arbejdsfællesskabet.

Derfor skal vi være glade for, at vi nu forsøger at åbne vores arbejdsfællesskab mere. Det er svært, men det handler om, netop ordentlighed.

Økonomisk ansvarlighed har og vil altid være midlet til at kunne prioritere uddannelse, sundhed og velfærd i dag og skabe grundlaget for fremtidens velfærd i morgen. Økonomisk ansvarlighed er ikke et mål i sig selv, men et altafgørende middel til at sikre retfærdighed og flere muligheder til flest mulige.

Men retfærdighed er vores vigtigste værdi. Alle har ret til at forfølge lykken med alle sine evner. Men ingen skal bære byrden af uheldige eller urimelige omstændigheder alene. De der har sværest ved at løbe, og som har mest at bære på, dem efterlader vi ikke.

Værdierne – ordentlighed, ansvarlighed og retfærdighed – er vores arv, men er samtidig vores fundament og kompas for fremtiden.

Jeg ser et Danmark med hjerterum, fællesskab og vilje. Det gør mig stolt.

På denne Grundlovsdag, hvor vi fejrer vores samfundsmodel og vores demokrati, synes jeg, det er vigtigt, vi ikke vakler i troen på et samfund, hvor få har for meget og færre for lidt. Det går ikke så skidt her som andre steder.

Det er fordi, vi i Danmark er både ordentlige, ansvarlige og retfærdige.